

Позакласна робота з математики як засіб розвитку математичних здібностей молодших школярів.

Позакласна робота з математики складає невід'ємну частину навчально-виховного процесу навчання математики, складного процесу впливу на свідомість та поведінку молодших школярів, поглиблення та розширення їхніх знань та навичок таких факторів, як зміст самого навчального предмету – математики, всієї діяльності вчителя у поєднанні з різнобічною діяльністю учнів.

Мета статті: розкрити аспекти позакласної роботи з математики як засобу розвитку математичних здібностей молодших школярів.

Розширити і поглибити розвиток розумових здібностей молодших школярів покликана позакласна робота з математики. Вона має на меті сприяти підвищенню рівня знань, закріпленню умінь і навичок, набутих учнями на уроках математики, розвивати математичні здібності, кмітливість, винахідливість, виявляти найбільш обдарованих і здібних дітей і сприяти їх подальшому розвитку.

Позакласна робота з математики має також важливе виховне значення. Особливо велика цінність позакласної роботи у вихованні моральних якостей дитини: волі, наполегливості в подоланні труднощів, доведенні до кінця розпочатої роботи, критичного ставлення до себе. Участь у цій роботі дає можливість оцінити красу думки чи способу розв'язку, а отже розвиває естетичні почуття. Організація такої роботи з математики повинна базуватися на гуманістичних засадах [1, с.65].

Питання організації позакласної роботи з математики в початковій школі розглядається у працях М. В. Богдановича, Б. Г. Друзя, Н. Ф. Вапняра, Л. М. Дудко, Д. В. Клименченко та інших. Ці автори розглядають позаурочну навчальну діяльність молодших школярів як засіб підвищення рівня знань із математики. Разом з тим, аналіз шкільної практики свідчить, що в позакласній роботі, орієнтованій на поглиблення та розширення математичних знань, недостатня увага приділяється розвитку математичних здібностей.

Позакласні заняття є невід'ємною частиною всієї навчально-виховної роботи. Опитування вчителів-практиків свідчать, що така робота носить епізодичний характер, а деякі з них недостатньо усвідомлюють значення позакласних заходів з математики. На жаль, у таких школах практично відсутні будь-які методичні рекомендації, вказівки щодо її організації.[4, с.56] Тому необхідно визначити всі позитивні сторони такої роботи.

1. На відміну від уроків, позакласна робота організовується у вигляді ігор, розваг, змагань. Але вона має свої особливості: якщо урок проводиться за програмою, то позакласні заняття не регламентуються нею, що дозволяє вчителю підбирати завдання, які відповідають рівню знань та умінь учнів, здійснювати індивідуальний підхід, проводити їх у цікавій формі, спрямовувати на розширення, поглиблення знань з тієї чи іншої проблеми.

2. Завдання, які даються на цих заняттях, носять проблемний характер, відкривають цікаві сторінки математики, пов'язуються з життям, трудовою діяльністю, спрямовуються на вирішення ситуацій, які ставить перед учнями життя.

3. Позакласна робота організовується з учнями, які створюють групи на добровільній основі. Такі групи можуть об'єднувати школярів одного або декількох паралельних класів. Оскільки у більшості допоміжних шкіл не існує паралельних класів, таку роботу доцільно проводити для учнів 5-6, 6-7, 8-10 класів.

4. Враховуючи психофізичні особливості школярів, рівень їх загального розвитку, вчитель організовує заняття так, щоб матеріал був доступний для розв'язання, не викликав у них негативних емоційних переживань, давався з використанням прийомів, які не застосовувались на уроці (у формі ігор, розваг, змагань, головоломок, кросвордів, вікторин тощо), сприяв розвитку самостійності, ініціативності, активності учасників.

5. На відміну від уроків тривалість таких занять не є строго регламентованою і може бути від кількох хвилин до 45 хвилин.

Позитивне налаштування на таку діяльність залежить від правильно побудованого першого заняття. Викликаючи в школярів цікавість до окремих видів роботи, вчитель може стимулювати розвиток інтересу до всієї математики в цілому. Формування такого інтересу - складний і тривалий процес, результати якого залежать в більшості випадків від педагогічної майстерності вчителя. Успіх також обумовлюється матеріалом, який виноситься на ці заняття, його доступністю, зв'язком з тим, який вивчався на уроках, від використовуваних методів роботи і способів організації діяльності школярів [3, с.28]. Робота з формування в учнів позитивного ставлення до уроків і позаурочних занять з математики повинна проводитись систематично.

Щоб викликати цікавість до позакласної роботи, перш за все до позакласних занять з математики, треба намагатись не лише привернути увагу дітей до якихось її елементів, але й викликати у дітей здивування. У дітей здивування виникає тоді, коли вони бачать, що ситуація, яка склалася, не співпадає з очікуваною. Якщо при цьому здивування пов'язане з виникненням деякого задоволення, то воно й перетворюється на приємне здивування. За непередбачуваної ситуації може бути й навпаки: виникнути неприємне здивування. Тому важливо на початковій стадії організації позакласної роботи з математики створювати ситуації для приємного здивування. Треба враховувати, що здивування викликає у дітей більш гостру, зосереджену увагу. Здивування повинно межувати з зацікавленням дітей, з прагненням їх побачити на математичному фоні щось нове, дізнатися про щось досі невідоме. Здивування у поєднанні з зацікавленням допоможе збудити активну розумову діяльність учнів.

Викликати первинну увагу дітей до позакласного заняття з математики, наприклад, можна різними засобами: особливим, яскравим оформленням класного приміщення, в якому відображено було б дивовижне поєднання знайомого дітям світу казок з таємничим світом математики, незвичайними вступними словами вчителя, який створює ситуацію, у яку включені улюблені дітьми герої сучасних казок і оповідань. Здивування й цікавість викликають у дітей і незвичайно сформульовані питання, задачі, загадки, шаради, ребуси, нескладні логічні вправи.

Позакласна робота з математики складає нерозривну єдність з загальним навчально-виховним процесом навчання математики, складного процесу впливу на свідомість і поведінку молодших школярів, поглиблення та розширення їхніх знань та навичок, самого змісту математики, всієї діяльності учителя у поєднанні з різноманітною діяльністю учнів.

Форми позакласної роботи з математики.

- Гурткова робота з математики

Ця форма роботи в допоміжній школі використовується рідко, хоч несе в собі позитивний ефект у плані закріплення математичних знань, умінь і навичок, використання їх у практичній діяльності.

- Математичні ігри.

Гра - це вид діяльності в умовах ситуацій, спрямованих на відтворення і засвоєння суспільного досвіду, в якій складається і удосконалюється самокерування поведінкою.

- Хвилинки цікавої математики.

Велику цікавість у учнів викликають "хвилини цікавої математики", що можуть організовуватись під час прогулянок, екскурсій та інших позаурочних заходів. Для їхнього проведення потрібно мінімум часу, а тому вони повинні бути: аналогічними до завдань, які пропонувались учням на уроці, прості за змістом, доступні для розв'язання.

- Математична газета.

Однією з форм позакласної роботи з математики є математична газета. Вона випускається лише в старших класах. Її мета - прищепити школярам цікавість до математики, навички самостійного читання, розширити математичний світогляд.

- Математичний куточок.

Мета такого куточка - закріплення знань з математики. Він вивішується в класі, оформляється учнями під керівництвом вчителя. Його зміст має відповідати навчальному матеріалу, який висвітлено у програмі для даного класу.

- Математична вікторина.

Математична вікторина є однією з найлегших форм математичних змагань, які можна організовувати під час проведення тижнів математики, математичних ранків, на заняттях гуртка, на уроці в класі. Вона дає можливість виявити кращого математика, кращу ланку школярів. Її організація не вимагає багато часу. Якщо в школі є декілька паралельних класів - її доцільно проводити як змагання з математики між ними [2, с.124].

Висновок. Отже, можна сказати, що позакласні математичні заходи викликають у учнів цікавість, формують у них емоційно-позитивне ставлення до математики і створюють робочий настрій, виховують почуття своєї значущості, віру у власні сили, товарищескість, вміння переносити отримані теоретичні знання у практику тощо. Вибір форм позакласної роботи визначається віковими особливостями школярів. У молодших класах доцільно проводити математичні ігри, ранки, екскурсії, куточки, у старших - організовувати математичні гуртки, вечори, вікторини, олімпіади, випуск газет.

Список використаних джерел та літератури.

1. Богданович М., Козак М., Король Я. Методика викладання математики в початкових класах: Навчально-методичний посібник. - К., 1999. – С. 65-70.
2. Друзь Б.Г. Творчі вправи з математики для початкових класів: Посібник для вчителів. – К.: Рад. шк., 1998. – С. 124-150.
3. Ізюмова А.В. Математична скарбничка//Математика.-2001.-№ 14-15. – 28 с.
4. Побірченко Н.А. Психологічні основи навчання математики в початковій школі. -К., 1985. – С. 56-59.